

Metodologie 2

Lekce 1

Lenka Slepíčková

Toto je podpůrný vizuální materiál pro přednášku, nikoli její vyčerpávající záznam!

Organizace semestru a požadavky k ukončení předmětu

Toto je podpůrný vizuální materiál pro
přednášku, nikoli její vyčerpávající záznam!

Proč zase metodologie?

Toto je podpůrný vizuální materiál pro přednášku, nikoli její vyčerpávající záznam!

Věda jako sociální aktivita

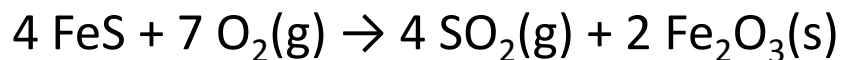
„Kritéria rozlišující to, co je a co není věda, se utvářejí uvnitř jednotlivých společenství vědců.“
(Hendl, 2005, s. 31).

" ... věda je to, co za vědu považují vědci v daném oboru.“ (Disman, 1993, s. 13)

Vědecké zkoumání je

- **Empirické**
- Přinášející zobecňující vysvětlení – **teorie**
- .....
- Systematické, organizované, plánované
- Respektující pravidla
- Objektivní
- Verifikovatelné a opakovatelné (vědecká tvrzení je možné ověřit a dokázat)
- Otevřené kontrole
- Kumulativní

Přírodní vs. sociální věda

$$a_n = a_1 + (n - 1)d$$

$$s = v \cdot t$$

X

„Jen“

Pravděpodobnostní závěry

Omezená platnost závěrů

Obtížné nalezení důkazů o kauzalitě (obtížné naplnění tří podmínek kauzality)

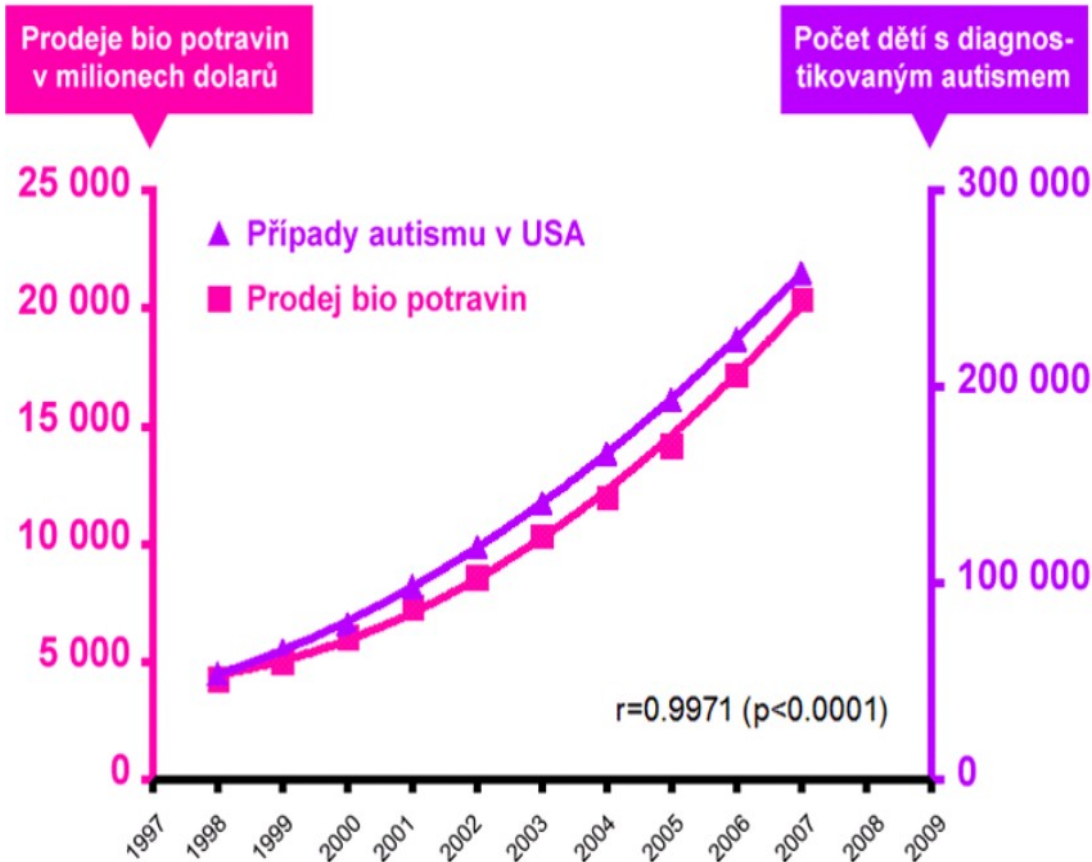
(Disman, 1998:15)

Proč to je ve vědách, zabývajících se člověkem, tak složité?

- **Rozsáhlost přirozených systémů** v soc. vědách (mnoho faktorů, různé typy zkreslení), vždy pracujeme s redukovaným popisem reality. Redukce se týká 4 prvků výzkumu (počtu pozorovaných proměnných, vztahů mezi nimi, časového kontinua na 1 bod, populace na vzorek)
- **Aktér**, který má své motivy, záměry, cíle (subjektivita aktéra)
- **Výzkumník** jako součást zkoumaného světa (subjektivita výzkumníka)
- Většinu jevů nelze zkoumat přímo, ale **zprostředkovaně**
- Nemůžeme **manipulovat s lidmi** nebo na nich činit pokusy

Zvyšování prodeje biopotravin souvisí se zvyšujícím se počtem dětí s autismem

Prodej biopotravin v USA a počet dětí s autismem

Zdroje dat: Ministerstvo školství USA, Organic Trade Association
Autor grafu: jasonp55 (reddit)

Toto je podpůrný vizuální materiál pro přednášku, nikoli její vyčerpávající záznam!

Korelace = statistický vztah mezi proměnnými
Kauzalita = příčinná souvislost mezi proměnnými (je nutné splnit podmínky kauzálního vztahu)

Videa: Blaholíne
nestačí být online, říká
provozovatel únikových
her

Videa: Ester
Ledeckou thajský box
baví, má oběné rány,
říká její trenér

Zabourání v práci
podstoupilo 40 tisíc lidí.
Nidita Životy

Stelete si postel? Máte víc sexu i přátel, tvrdí výzkum

17. září 2018

Jako by ostrým řezem dělil společnost na dvě opravdu odlišné skupiny. Jako by to nebyl jen pouhý ranní návyk. S tím, zda si ráno stelete, nebo nestelete postel, totiž souvisí váš sexuální život, vaše práce, vaše povahové charakteristiky. Tvrdí to aktuální výzkum společnosti Sleepopolis.

Naše ranní ložnicové návyky o nás prozradí víc, než myslíme, tvrdí studie. | foto: Profimedia.cz

Zkoumal ranní zvyklosti dvou tisícovek Američanů a Američanek a zjistil, že úhledně ustatá postel nebo ledabyle zanechaný chuchvalec přikrývek a polštářů vypovídá o vašem životě víc, než byste řekli. Leoktera zjištění nejsou až tak překvapivá. Tak například: lidé, kteří opouštějí postel bez ustání, podle studie nedodržíjí sliby, ponocují a ráno ignorují budík.

Studie však odhalila i nečekanější souvislosti. Stoupenoci úhledně urovnaných ložnic bývají extroverti, pracují v technologických či zdravotnických odvětvích, zatímco lidé z opačné skupiny se rekrutují z řad introvertů zaměstnaných v obchodních a finančních oborech. Ti první mají rádi jazz a romantické filmy a s gusem vaří, druzí dávají přednost rockové muzice a komediím a čas tráví spíše u televize než v kuchyni.

Ale nejen to. Ustatá postel podle výzkumu svědčí o bohatším sexuálním životu, konkrétně o milostných hrátkách třikrát týdně, zatímco rozházené ložní prádlo diagnostikuje sex dvakrát do týdne, referuje list New York Post. A server Valdosta Today dodává, že urované přikrývky poukazují na sebevědomou, dobrodružnou a společenskou povahu. Opačný ložnicový model na druhé straně ukazuje, že se

**Šťastný život
zaručí spánek a
sex**

Rakousko

Komerční sdělení

Online odhad nemovitosti –
Prodáváte nemovitost? Zkuste
zdarma nový online odhad
ceny nemovitosti!

Nevíte jakou školu vybrat?
Maminky na ešliminu vám
poradí.

Toto je podpurný vizuální materiál pro přednášku, nikoli její vyčerpávající záznam!

Hypotéza

Proměnná

Závislá, nezávislá a intervenující proměnná

Pomůže nám experiment?

Experiment = jediná výzkumná metoda, která umí dokázat kauzální vztahy

Výzkumník manipuluje s nezávislou proměnnou (např. metoda výuky, tréninkový plán, léčba, vystavení sledování programu s násilným obsahem, intenzita osvětlení) **a zjišťuje, jaký to má důsledek na závisle proměnnou** (např. množství znalostí, uběhnutá rychlost, zdravotní stav, agresivita, pracovní výkon)

Klasický experiment

1. Náhodné rozdělení do experimentální a kontrolní skupiny (experiment porovnává účinky!)
2. Měření
3. Vystavení experimentální skupiny experimentální proměnné (kontrolované výzkumníkem)
4. Měření – existuje statisticky významný rozdíl mezi skupinami?

Co je to výzkumný problém a kde jej vzít? Příběhy geneze výzkumných problémů Postup od tématu k problému

1. Od „něco o autismu“ ke dvěma návrhům

A.

*Specifika pedagogické práce s osobami/žáky s PAS: vzdělávání jako
permanentní
udržování emoční stability*

B.

*Dospělý jedinec s PAS jako rébus pro poskytovatele sociálních a
zdravotních
služeb: Očekávané změny v souvislosti s reformou psychiatrické
péče*

2. Od „něco o tom, jak psychologové radí“ k
Jak odráží populárně psychologická literatura
současné trendy v rodinných a partnerských
vztazích

3. Od „dobrovolná bezdětnost“ k „Životní dráhy
dobrovolně bezdětných žen: Srovnání vyučených
a vysokoškolaček“

Časté chyby při formulaci výzkumné otázky

1. Na otázku lze odpovědět jen „ano/ne“

Je koncept bazální stimulace využíván pedagogickými pracovníky na základních školách speciálních u žáků s mentálním a kombinovaným postižením?

Může terapie XY zlepšit hybnost a motoriku po traumatu dolních končetin?

2. Není reálné na otázku výzkumem odpovědět

Mohou záporné postoje mladých lidí k osobám s postižením ovlivnit chování budoucích generací?

Proč nejsou obnovitelné zdroje používány ve větším měřítku?

3. Otázka „objevuje Ameriku“

- Navštěvují galerie častěji lidé s vysokoškolským vzděláním, středoškolským vzděláním, nebo lidé vyučení?
- Souvisí dosažené vzdělání dětí se vzděláním rodičů?
- Vyskytuje se stále šikana na našich základních školách?

4. Otázka je etickým nebo politickým problémem

- Měly by být homosexuálním párům umožněny adopce?
- Je správné, aby lidé vstupovali do manželství několikrát za život?
- Proč si dnes nikdo neváží rodiny?
- Mají učitelé používat tělesné tresty?